

Stručný obsah

Poděkování	18
Předmluva	19
Úvod	20
Část 1: Zapouzdření	27
1. Seznamujeme se s nástroji	28
2. Pracujeme s třídami a objekty	50
3. Vytváříme vlastní třídu	90
4. Dotváříme vlastní třídu	192
5. Návrhové vzory	244
Část 2: Více tváří	259
6. Rozhraní	260
7. Budete si to přát zabalit?	310
8. Co takhle něco zdědit?	335
9. Dědit mohou i třídy	354
10. Knihovny	430
Část 3: Učíme program přemýšlet	449
11. Program začíná přemýšlet	450
12. Ještě jednu rundu, prosím	494
13. Kontejnery nejsou jen na odpadky	515
14. Statické kontejnery – pole	563
15. Závěrečný projekt a kudy dál	587
Rejstřík	594

První vydání: Praha 2004

Vydání 78. letokruhu

Podkapitola 8. Třídami

ISBN 978-80-247-2941-4

Podrobný obsah

Poděkování	18
Předmluva	19
Úvod	20
Potřebné vybavení	23
Použité konvence	24
Odbočka	26
Část 1: Zapouzdření	27
1. Seznamujeme se s nástroji	28
1.1 Trochu historie	28
První počítače	28
Co je to program	30
Program musí být především spolehlivý	30
1.2 Objektově orientované programování – OOP	31
Vývoj metodik programování	31
Principy OOP	32
1.3 Překladače, interprety, platformy	33
Operační systém a platforma	33
Programovací jazyky	34
1.4 Java a její zvláštnosti	36
Klíčové vlastnosti Javy	36
Objektově orientovaná	36
Jednoduchá	36
Multiplatformní	37
Java je jazyk i platforma	37
Vývojářská sada	38
1.5 Vývojové prostředí BlueJ	38
1.6 Projekty a BlueJ	39
Windows a substituované disky	40
Umístění projektů na disku	41
Vyhledání a otevření projektu	42
1.7 Diagram tříd	43
Manipulace s třídami v diagramu	44
1.8 Shrnutí – co jsme se naučili	48
2. Pracujeme s třídami a objekty	50
2.1 Nejprve trocha teorie	50
Třídy a jejich instance	50
Zprávy	51
Metody	52

12.	Ještě jednu rundu, prosím	494
12.1	Cykly	494
12.2	Jak máme rychlý počítač – cyklus s koncovou podmínkou	495
12.3	Jeden test nestačí – cyklus s počáteční podmínkou	496
12.4	Cyklus s parametrem	497
12.5	Nekonečný cyklus	499
12.6	Vnořování cyklů	500
12.7	Cyklus s podmínkou uprostřed	501
12.8	Cyklus s prázdným tělem	502
12.9	Skákající balónek	503
	Zadání	503
	Příprava testu	503
	Předběžné úvahy, definice konstruktorů	504
	Koncepte simulace pádu	505
	Dotážení simulace pádu	506
	Metody přemístění <code>Na(int,int)</code> a <code>spadní()</code>	508
	Balón se odráží	508
	Zmenšování odrazů	509
12.10	Jak dělat několik věcí najednou	510
	Vlákna	511
	Spuštění pádu v samostatném vlákně	511
12.11	Shrnutí – co jsme se naučili	513
13.	Kontejnery nejsou jen na odpadky	515
13.1	Co je to kontejner	516
	Množina (Set)	516
	Další kontejnery	517
	Zásobník (Stack)	517
	Fronta (Queue)	517
	Strom (Tree)	517
	Graf	517
	Mapa (Map), Slovník (Dictionary)	518
	Seznam (List)	518
13.2	Koncepte kontejnerů ve standardní knihovně	518
	Deklarujte typy co nejobecněji	519
	Zadání typu prvků obsažených v kontejneru	520
	Rozhraní <code>java.util.Collection<E></code>	521
13.3	Pracujeme s množinami	522
	Rozhraní <code>java.util.Set<E></code>	522
	Třída <code>java.util.LinkedHashSet<E></code>	522
13.4	Brownův pohyb molekul	523
	1. Konstrukce molekuly	524
	2. Náhodné rozmístění molekul	525
	3. Pohyb molekul a jejich srážky	528
	4. Animátor	529
	Pravidelné spuštění úloh pomocí instance třídy <code>java.util.Timer</code>	530
13.5	Soukromé třídy	532
13.6	Návrhový vzor Iterátor (Iterator)	533
	Rozhraní <code>java.util.Iterator<E></code>	534
	Molekuly s výlevkou	535
13.7	Pracujeme se seznamy	538
	Rozhraní <code>java.util.List<E></code>	538
	Třídy <code>java.util.ArrayList<E></code> a <code>java.util.LinkedList<E></code>	539

13.8	Mnohotvar.....	539
	Základní koncepce a první testy.....	540
	Dovedení programu k úspěšnému vykonání testů.....	543
	Konstruktory.....	543
	Metoda nakresli(Kreslítko).....	544
	Metoda přidej(IHýbaci).....	544
	Přidání hýbacích vlastností.....	546
	Metoda setPozice(int,int).....	547
	Metoda setRozměr(int,int).....	548
13.9	Soukromá přepravka.....	550
13.10	Zavedení vrstev – práce se seznamy.....	556
	Třída java.util.ListIterator<E>.....	559
13.11	Primitivní a obalové datové typy.....	560
13.12	Shrnutí – co jsme se naučili.....	561
14.	Statické kontejnery – pole.....	563
14.1	Pole jako kontejner.....	564
	Pole odkazů na objekty.....	564
	Pole a BlueJ.....	565
	Pole hodnot primitivních typů.....	567
	Hlídaní mezi poli.....	570
	Inicializace polí v deklaraci.....	570
	Inicializace vytvářeného pole.....	572
	Neinicializovaná pole objektových typů.....	573
14.2	Vypsání čísla slovy.....	574
14.3	Vícerozměrná pole.....	576
	Obdélníková pole.....	576
	Neobdélníková pole.....	578
	Inicializace vícerozměrného pole.....	578
14.4	Pascalův trojúhelník.....	579
14.5	Třídy StringBuilder a StringBuffer.....	580
14.6	Metoda main(String[]).....	581
14.7	Metody s proměnlivým počtem parametrů.....	582
14.8	Shrnutí – co jsme se naučili.....	584
15.	Závěrečný projekt a kudy dál.....	587
15.1	Závěrečný projekt: Displej.....	587
	Zadání.....	587
	Analýza.....	588
	Displej.....	589
	Číslice.....	589
	Segment.....	589
	Zpět u číslic.....	590
	Dotahujeme segmenty.....	590
	Dotahujeme číslice.....	591
	Dotahujeme displej.....	592
	Závěr.....	592
15.2	Kudy dál.....	592
Rejstřík.....		594

2.2	Analogie	53
2.3	Třídy a jejich instance	53
	Vytváříme svou první instanci	53
	Pravidla pro tvorbu identifikátorů v jazyce Java	56
	Vytváříme svou první instanci – pokračování	57
	Posíláme instanci zprávu	59
	Vytváříme další instance	60
	Rušení instancí a správa paměti	61
2.4	Restartování virtuálního stroje	62
2.5	Instance versus odkaz	62
2.6	Zprávy žádající o hodnotu	64
	Datové typy	65
	Primitivní datové typy	65
	Objektové datové typy	66
	Vracení hodnot primitivních typů	67
	Vracení hodnot objektových typů	68
2.7	Parametry a jejich typy	71
	Vyvolání konstruktoru s parametry	71
	Parametry objektových typů	74
	Posílání zpráv s parametry	75
2.8	Metody třídy	76
2.9	Výlet do nitra instancí	78
	Atributy instancí	79
	Atributy třídy – statické atributy	81
2.10	Přímé zadávání hodnot parametrů objektových typů	84
	Veřejné atributy	84
	Odkazy vrácené po zaslání zprávy	85
2.11	Shrnutí – co jsme se naučili	87
3.	Vytváříme vlastní třídu	90
3.1	První vlastní třída	91
3.2	Zdrojový kód třídy	94
	Prázdna třída	95
	Bílé znaky a uspořádání programu	96
	Implicitní konstruktor	97
3.3	Odstranění třídy	98
3.4	Bezparametrický konstruktor	98
3.5	Přejmenování třídy	102
3.6	Ladění	103
	Syntaktické chyby	104
	Běhové chyby	106
	Logické (sémantické) chyby	107
3.7	Konstruktor s parametry	108
	Konstruktor this	110
3.8	Přetěžování	113
3.9	Testování	114
	TDD – vývoj řízený testy	114
	Zprovoznění nástrojů pro automatizaci testů	115
	Testovací třída	116
	Přípravek	117
	Úprava obsahu přípravku	118
3.10	Deklarace atributů	120
	Modifikátory přístupu	121

	Vylepšujeme Strom	122
	Možné důsledky zveřejnění atributů	123
3.11	Definujeme vlastní metodu	124
	Test vytvořených metod	126
	Reakce na chybu v testu	129
	Nejprve testy, pak program?	130
	Někdy jsou věci složitější	132
	Použití metod vracejících hodnotu	134
	Definice metod vracejících hodnotu	135
	Parametry a návratové hodnoty objektových typů	136
3.12	Doplnění projektu o třídu odjinud	137
3.13	Přístupové metody	137
	Atributy versus vlastnosti	139
	Konvence pro názvy přístupových metod	139
3.14	Kvalifikace a klíčové slovo this	140
	Kvalifikace metod	140
	Kvalifikace atributů	142
3.15	Atributy a metody třídy (statické atributy a metody)	144
	Atributy třídy	144
	Metody třídy	145
3.16	Lokální proměnné	147
3.17	Konstanty a literály	150
	Konstanty objektových typů	153
	Správná podoba literálů	153
	boolean	154
	int	154
	double	154
	String	155
	null	156
3.18	Zapouzdření	156
	Rozhraní versus implementace	156
	Kontrakt	158
3.19	Komentáře a dokumentace	159
	Proč psát srozumitelné programy	159
	Tři druhy komentářů	160
	Uspořádání jednotlivých prvků v těle třídy	168
	Zakomentování a odkomentování částí programu	169
	BlueJ a komentářová nápověda	170
	Automaticky generovaná dokumentace	171
	Dokumentace celého projektu	173
	Pomocné značky pro tvorbu dokumentace	174
3.20	Závěrečný příklad – UFO	176
	Třída Dispečer	177
	Jednodušší varianta	178
	Varianta ovládaná z klávesnice	178
	Třída UFO	179
	Atributy	179
	Konstruktor	180
	Metoda setRychlost(int,int)	180
	Metody getX(), getY(), getXRychlost(), getYRychlost(), getXTah(), getYTah()	180
	Metoda nakresli()	180
	Metoda popojed(int)	180
	Metody vpravo(), vlevo(), vzhůru(), dolů(), vypniMotory()	181
	Třída UFO_3a	182

	Třída UFOTest	182
3.21	Vytvoření samostatné aplikace	183
	Třída spouštějící aplikaci	183
	Prohlížení obsahu JAR souborů	184
	Vytvoření souboru JAR s aplikací	184
3.22	Shrnutí – co jsme se naučili	186
	Zdrojový kód	186
	Ladění	187
	Konstruktory a metody	188
	Atributy a lokální proměnné	189
	Dokumentace	190
	Aplikace	191
4.	Dotváříme vlastní třídu	192
4.1	Jednoduché vstupy a výstupy	192
	Textové řetězce	193
	Rozdíl mezi prázdným řetězcem a null	195
	Čísla	195
4.2	Knihovny statických metod	197
4.3	Podrobnosti o operátorech	197
	Binární aritmetické operátory + - * / %	198
	Sčítání, odčítání, násobení	198
	Slučování řetězců +	199
	Dělení /	199
	Zbytek po dělení (dělení modulo) %	200
	Unární operátory + -	201
	Kulaté závorky ()	201
	Přířazovací operátor =	201
	Složené přířazovací operátory +=, -=, *=, /=, %=	202
	Operátor přetypování (typ)	203
	Univerzální přetypování na String	204
4.4	Počítáme instance	205
4.5	Inkrementační a dekrementační operátory	206
	Způsoby předávání hodnot	209
	Jiný způsob inicializace rodného čísla	210
4.6	Standardní výstupy	211
	Standardní chybový výstup	213
4.7	Metoda toString()	214
4.8	Prázdná standardní třída	215
4.9	V útrokách testovací třídy	218
	Přípravek	220
	Automaticky generované testy	222
	Vlastní testy	223
	Úklid	224
	Metody assertEquals a assertTrue	224
	Test testů	225
4.10	Debugger a práce s ním	227
	Krokování programu	228
	Okno debuggeru	231
	Vlákna	232
	Pořadí volání	232
	Atributy třídy	233
	Atributy instancí	233
	Lokální proměnné	233

	Atributy a proměnné objektových typů	234
	Už nezastavuj – ruším zářky.....	235
	Předčasný konec programu.....	236
	Pozastavení běžícího programu	236
	Krokování konstruktorů	237
4.11	Hodnotové a referenční typy	237
	Hodnotové typy	237
	Referenční datové typy.....	238
	Program demonstující rozdíl	238
4.12	Projekt Zlomky	240
4.13	Shrnutí – co jsme se naučili	241
5.	Návrhové vzory.....	244
5.1	Přepravka (Messenger).....	245
5.2	Tovární metoda (Factory method).....	249
5.3	Jedináček (Singleton).....	250
5.4	Výčtové typy	253
5.5	Shrnutí – co jsme se naučili	257

Část 2: Více tváří 259

6.	Rozhraní	260
6.1	Kreslíme jinak	261
6.2	Syntaxe rozhraní	262
6.3	Instance rozhraní.....	264
6.4	Nový projekt	265
	Práce s novým plátnem	268
	Událostmi řízené programování	270
6.5	Implementace rozhraní	270
	Implementace rozhraní v diagramu tříd	271
	Odvolání implementace rozhraní.....	272
	Implementace rozhraní ve zdrojovém kódu	272
6.6	Úprava zdrojového kódu třídy Strom	273
	Třída musí jít přeložit	274
	Testování.....	277
	Opomenuté testy	281
	Závěrečné úpravy.....	282
	Uložení odkazu na Plátno do atributu třídy	282
	Odstranění statického atributu krok	282
	Úpravy posunových metod.....	283
	Zefektivnění přesunu.....	283
	Efektivita vykreslování	284
6.7	Implementace několika rozhraní.....	285
6.8	Návrhový vzor Služebník (Servant)	286
	Proč rozhraní	287
	Implementace	287
	Aplikace na náš projekt.....	288
	Závěrečný test	290
6.9	Refaktorování	291
	Ukázka	293
	1. krok: Vytvoření testu	293
	2. krok: Doplnění prázdných verzí testovaných metod	294
	3. krok: Definice nových atributů.....	294

	4. krok: Kopírování těla konstruktoru do těla metody	295
	5. krok: Dočasné „odkonstantnění“ některých atributů	296
	6. krok: Definice potřebných lokálních proměnných	296
	7. krok: Odstranění tvorby nových instancí koruny a kmene	297
	8. krok: Vrácení koruny a kmene mezi konstanty	297
	9. krok: Vvolání metody setRozměr(ini,int) v konstrukturu	297
	10. krok: Odstranění zdvojeného kódu z konstrukturu	298
	11. krok: Doplnění metody setRozměr(Rozměr)	299
	12. krok: Doplnění metody setOblast(Oblast)	299
6.10	Projekt Výtah	300
	Analýza problému	300
	Okolí	301
	Konstruktory	301
	Potřebné metody	302
	Implementace	302
	Implementovaná rozhraní	303
	Atributy	303
	Postup při návrhu metod	304
	Metoda doPatra(int)	304
	Metoda přijedK(IPosuvný)	305
	Metoda nástup(IPosuvný)	305
	Metody výstupVpravo() a výstupVlevo()	306
	Test převozu pasažéra	306
	Metody odvezVpravo(IPosuvný,int) a odvezVlevo(IPosuvný,int)	307
6.11	Shrnutí – co jsme se naučili	307
7.	Budete si to přát zabalit?	310
7.1	Velké programy a jejich problémy	310
7.2	Balíčky	311
	Podbalíčky	312
	Uspořádání podbalíčků s programy k dosavadní části knihy	313
	Názvy tříd	314
7.3	Balíčky a BlueJ	314
	Příprava stromu balíčků pro BlueJ ve správci souborů	315
	Příprava stromu balíčků v BlueJ	315
	Vytvoření struktury balíčků pro tuto kapitolu	316
	Putování stromem balíčků	316
	Odstraňování balíčků	317
	Zavírání a otevírání projektů	318
7.4	Naplnujeme balíčky	318
	Automatické vložení příkazu package	320
7.5	Balíčky a příkaz import	321
	Import celého balíčku	323
	Import a podbalíčky	324
	Balíček java.lang	324
	Změna balíčku	324
7.6	Názvy balíčků	325
7.7	Příkazový panel	325
	Nevýhody koncepce balíčků v BlueJ	325
	Zobrazení příkazového panelu	326
	Použití příkazového panelu	327
	Opakované používání příkazů	328
7.8	Přístupová práva v rámci balíčku	329
7.9	Neveřejné třídy	330

7.10	Tvorba vlastních aplikací.....	331
7.11	Statický import	332
7.12	Shrnutí – co jsme se naučili	332
8.	Co takhle něco zdědit?	335
8.1	Co to je, když rozhraní dědí?	336
8.2	Jak to zařídit	337
	Duplicitně deklarovaná implementace.....	339
8.3	Společný potomek několika rozhraní.....	339
8.4	Návrhový vzor Stav (State).....	341
	Projekt Šípky	342
	Shrnutí.....	346
8.5	Návrhový vzor Zástupce (Proxy)	347
8.6	Projekt Kabina	349
	Předpřipravené třídy	349
	Třída rup.česky.tvary.Multipřesouvač	349
	Rozhraní rup.česky.tvary.IMultiposuvný	350
	Rozhraní doprava.IZastávka	350
	Třída doprava.Linka	351
	Úloha: třída doprava.Kabina	352
8.7	Shrnutí – co jsme se naučili	352
9.	Dědit mohou i třídy.....	354
9.1	Podtřídy a nadtřídy.....	355
	Specializace.....	355
	Zobecnění	355
	Realizace v OOP.....	356
	Univerzální (pra)rodíč	357
9.2	Experimenty s dědičností.....	358
	Univerzální rodič Object	359
	Atributy a bezparametrické konstruktory tříd v projektu	360
	Hierarchie dědičností.....	361
	Podobjekt rodičovské třídy	363
	Explicitní volání konstruktoru předka.....	367
	Chráněné atributy – modifikátor přístupu protected	370
	Dědičnost a metody tříd	370
	Metody instancí, jejich dědění a překrývání	372
	Nové metody	372
	Nepřekryté zděděné metody	372
	Překryté zděděné metody	372
	Test chování překrývajících a překrytých metod.....	374
	Porovnání	376
	Podobjekt	376
	Soukromá metoda	377
	Veřejná metoda	377
	Instance vnučka	377
	Vyvolání překryté verze metody	377
9.3	Vytváříme dceřinou třídu	379
	Jednoduchá dceřiná třída	379
	Konstruktory potomka.....	382
	Složitější dceřiná třída	382
	Definice konstruktůrů	383
	Metoda kresli(Kreslitko)	384
	Metoda setPozice(int,int).....	384

	Jak přesvědčit objekt, aby se pokaždé choval jinak	387
	Samostatná úloha: Terč	389
9.4	Vytváříme rodičovskou třídu	392
	Společný rodič Posuvný	392
	Příprava	392
	Konstantní atributy třídy	393
	Proměnné atributy třídy	394
	Konstantní atributy instancí	394
	Proměnné atributy instancí	394
	Konstruktory	396
	Metody instancí	396
	Doladění dceřiných tříd	397
	Elipsa, Obdélník, Trojúhelník	398
	Čára	399
	Text	399
	Strom	399
	Dodatečné rozšíření rodičovské třídy	400
	Společný rodič Hýbací	402
9.5	Abstraktní metody a třídy	403
	Neimplementovaná metoda implementovaného rozhraní	404
	Zděděná a neimplementovaná abstraktní metoda	405
	Přidání metody nakreslí()	406
	Nově deklarovaná abstraktní metoda	406
	Abstraktní třída bez abstraktních metod	407
9.6	Nová schopnost – přizpůsobivost	408
9.7	Návrhový vzor Stav podruhé	409
	Projekt Šipka	409
9.8	Co je na dědičnosti špatné	411
9.9	ZpětnáKabina	412
9.10	Omezení kladená na konstruktory	414
	Poznámka o dobrých mravech	416
9.11	Konečné třídy	417
9.12	Konečné metody	418
9.13	ZpětnáKabina podruhé	419
9.14	Tovární metoda podruhé	420
	Jak něco udělat před spuštěním rodičovského konstrukturu	420
	Využití tovární metody	421
9.15	Kdy (ne)použít dědičnost	423
	Potomci, kteří nejsou speciálním případem rodiče	423
	Kdy jsme použili dědičnost místo správného skládání	424
	Potomci, kteří jsou příliš speciální	425
	Kdy dát přednost skládání a kdy dědičnosti	426
9.16	Shrnutí – co jsme se naučili	427
10.	Knihovny	430
10.1	Datové typy char a long	431
	long	431
	char	431
10.2	Primitivní a obalové datové typy	433
10.3	Knihovní třída jako návrhový vzor	434
10.4	Třída System	434
10.5	Formátovaný výstup	435
	Národní prostředí	437
	Ukázka	437

10.6	Základní matematické funkce	438
10.7	Pracujeme s náhodou	439
10.8	Ukončení aplikace	441
10.9	Třída String	442
10.10	Definice vlastní knihovny a její začlenění do BlueJ	443
	Vytvoření JAR souboru s knihovnou	444
	Přidání knihovny do BlueJ	444
10.11	Shrnutí – co jsme se naučili	446

Část 3: Učíme program přemýšlet **449**

11.	Program začíná přemýšlet	450
11.1	Ternární operátor ?	451
11.2	Jednoduchý podmíněný příkaz	451
	Třídy jako objekty	454
11.3	Blok příkazů (složený příkaz)	455
11.4	Program ve výjimečné situaci	457
	Nejdůležitější výjimky	458
	Vyhození výjimky	459
	Výjimky a dostupný kód	460
	Užitečné metody výjimek	461
	Vytvoření objektu výjimky	462
	Metoda printStackTrace()	462
	Metoda printStackTrace(PrintStream)	462
	Metody getMessage() a toString()	462
	Vyhození výjimky	463
11.5	Podmínky a jejich skládání	463
	Porovnávací operátory	463
	Logické výrazy	464
	Použití v programu	465
11.6	Návrhový vzor Adaptér (Adapter)	466
11.7	Ošetření klávesnice	466
	Možné události klávesnice	467
	Co prozradí událost java.awt.event.KeyEvent	468
11.8	Střelba	470
	Střela	471
	Dělo	472
11.9	Statický konstruktor	473
	Vylepšené dělo	475
11.10	Rychlost ošetření klávesnice	478
11.11	Vnořené podmíněné příkazy	478
11.12	Výběr ze dvou možností	480
11.13	Kaskáda možností	482
11.14	Přepínač	484
11.15	Sestřelování letadel	487
11.16	Přepínač nad výčtovým typem	487
11.17	Operátor instanceof	488
11.18	Metoda equals()	489
	Překrytí metody equals(Object)	490
11.19	Shrnutí – co jsme se naučili	491